

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret

informerar

PROGRAMARBETE FÖR KÄRRA

Välkommen

in

och

tyck till om

Kärras

framtid

Öppettider

Informationscentralen kommer att vara öppen under
tiden 6:e september till 13:e oktober

Tisdagar	16.00 – 19.00
Onsdagar	16.00 – 19.00
Torsdagar	16.00 – 19.00

MEDBORGARDIALOG I KÄRRA CENTRUM
dialogprocess och social konsekvensanalys

Innehållsförteckning

Sammanfattning	s. 4
Inledning	s. 4
Så här gjorde vi	s. 5
Lokal i Kärra centrum	s. 5
Utställningen	s. 5
Öppettider och möten i lokalen	s. 6
Inkomna synpunkter	s. 6
Bearbetning: Social konsekvensanalys – Livet i Kärra idag	s. 7
Sammanhållen stad	s. 8
Samspel	s. 9
Vardagsliv	s. 9
Identitet	s. 10
Sammanfattande analys	s. 10
Återkoppling till medborgarna	s. 11
Slutsatser: bättre torg, fler boende och förbättrad trafikmiljö	s. 12
Avslutning	s. 13

Sammanfattning

Denna bilaga till Program för Kärre centrum beskriver en medborgardialog som genomförts av Göteborgs stad. Flera kommunala förvaltningar har deltagit men Stadsbyggnadskontoret, Stadsdelsförvaltningen Norra Hisingen och Fastighetskontoret har haft huvudansvaret. Texten skildrar tillvägagångssättet, inkomna synpunkter och analys av dessa med hjälp av Göteborgs stads verktyg för social konsekvensanalys, SKA.

Genom medborgardialogen har över 1000 synpunkter kommit in. En utställning i en lokal på torget i Kärre användes för att möta invånarna och inhämta deras kunskap och idéer. Utställningen användes i september och oktober 2011 då dialogen pågick och i februari 2012 då återkoppling gavs. Bland frågorna som engagerade mest finns önskemål om fler aktiviteter och mötesplatser för ungdomar och äldre, variation i upplåtelseformer så att alla åldersgrupper kan bo kvar och ökat serviceutbud i centrum. Många upplever att torget är tråkigt och slitet, många värnar om grönområdena samt vill förbättra trafikmiljön och kollektivtrafiken.

Synpunkterna har sorterats, sammanställts och analyserats. En social konsekvensanalys har genomförts i flera steg, och i denna är medborgarnas synpunkter en av grunderna. Det första steget av den sociala konsekvensanalysen som beskriver nuläget – Livet i Kärre idag – ur medborgarnas perspektiv, finns i denna bilaga. Den sociala konsekvensanalysen i sin helhet hittar du i själva programhandlingen. Dialogprocessen landade i tre slutsatser om vad Kärre behöver: *bättre torg, fler boende och förbättrad trafikmiljö*.

Inledning

Enligt Göteborgs stads politiska styrdokument ska stadsplaneringen vara en inkluderande process som skapar delaktighet och ger möjlighet till reellt inflytande. Stadens utveckling ska vara socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar och all stadsutveckling ska ske utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv.

På startmötet för programmet för Kärre centrum den 11 maj 2011 konstaterades det att det var viktigt att i programmet behandla de sociala frågorna samt att ha dialog med invånarna. Att ta del av medborgarnas tankar och idéer om hur Kärre kan utvecklas kunde ge kommunens planerare en närmare kontakt och större kunskap om stadsdelen.

Det som framkom genom dialogprocessen utgör en god kunskapsgrund för programmets åtgärdsförslag. Förvaltningarna kommer också att kunna använda de synpunkter som kommit ur dialogen i sitt fortsatta långsiktiga arbete med social hållbarhet.

Så här gjorde vi

Lokal i Kärra centrum

Eftersom Fastighetskontoret som fastighetsägare av Kärra centrum har en lokal som inte är uthyrd kunde en utställning skapas i själva programområdet. Den tomma lokalen, en tidigare Pressbyrålokal, ligger på torget vid busshållplatsen och skapade genom sitt läge en utmärkt möjlighet till samtal i kärrabornas vardag.

Utställningen

Ett av de första besluten om hur utställningen skulle utformas var att utgå från ett "blankt papper", det vill säga att medborgarna skulle höras innan det fanns några idéer eller åtgärdsförslag till programskrivningen. Frågan som i utställningen ställdes till medborgarna var därför: "Hur ser ditt nya Kärra centrum ut?".

Det var viktigt att förmedla till besökarna att de var delaktiga i planeringen och att deras erfarenheter skulle utgöra ett kunskapsunderlag i processen. För att göra premisserna tydliga för alla medverkande i medborgardialogen klargjordes processens syfte samt deltagarnas grad av inflytande i en informationsbroschyr samt på planscher i lokalen. Det som förmedlades där var att inget medbestämmande för besökarna fanns i detta skede utan att inflytandet skulle hanteras via den normala planprocessen enligt PBL. Planeringsprocessen förklarades på planscher i lokalen med förtydligande att det var ett programarbete det handlade om. Även utdrag ur Göteborgs översiktsplan presenterades.

I lokalen fanns även ett inre rum i vilket ett elevarbete från Chalmers visades. Detta elevarbete gjordes under 2010 och uppgiften var att visa hur ytterligare 500 lägenheter kan planeras in och byggas i centrala Kärra. I vår utställning kom deras arbete väl till pass för att väcka tankar och funderingar samt att inspirera till att tänka stort.

Under utställningen fanns möjlighet att diskutera och ställa frågor till kommunens tjänstemän. Besökare kunde lämna skriftliga synpunkter och förslag på olika sätt. Man kunde till exempel märka ut vad man tyckte var positiva platser, negativa platser och platser som kan utvecklas på ett stort ortofoto över området. Man uppmuntrades att utveckla det man tänkte om platserna på post-it lappar. Blädderblock var en annan möjlighet som många utnyttjade.

Öppettider och möten i lokalen

Utställningen öppnade den 6 september och hölls öppen i sex veckor. De öppettider som gällde var 16.00-19.00 på tisdagar, onsdagar och torsdagar. Sista dagen som var öppen för allmänheten var den 13 oktober. Under tre torsdagar hölls speciella temakvällar där Trafikkontoret och Park- och naturförvaltningen deltog, med teman Ny bebyggelse, Park och grönytor samt Trafik.

Efter utställningens slut har lokalen även använts till möten och sammankomster. Stadsdelsförvaltningen genomförde en fokusgrupp den 7 november för verksamheterna inom förskola, fritid och bibliotek. En temakväll för näringsidkare hölls den 15 december, då Fastighetskontoret, Stadsbyggnadskontoret och Stadsdelsförvaltningen medverkade förutom näringsidkarna själva. Dessutom ordnades en informationskväll den 16 januari för styrelserna i de olika bostadsrättsföreningarna i Kärra, samt ytterligare en informationskväll för styrelserna och ledarna i idrottsföreningar med anknytning till Kärra den 17 januari.

Uppskattningsvis har mer än 500 personer besökt utställningen i Kärra centrum. Antalet besökare räknades ungefärligt, uppdelat på kvinnor, män och ungdomar. Andelen ungdomar var påfallande stor med ungefär en tredjedel av besökarna. Ungefär hälften var kvinnor och hälften män. Lokalen besöktes olika mycket beroende på väder och vind men hade ungefärligt besökssnitt på 20-30 besökare per kväll.

Inkomna synpunkter

Efter utställningstiden gjordes ett utskick med svarsbrev till 4000 hushåll i Kärra. Som resultat av detta kom närmare 600 synpunkter in. En del av författarna till de inkomna svaren har besökt utställningen och andra inte. Totalt har mer än 1000 synpunkter inkommit genom dialogen. Synpunkterna rör både frågor som ryms inom programarbetet och frågor att vidarebefordra till andra ansvariga aktörer, till exempel rörande skötsel av grönytor. Synpunkterna ser också olika ut - en synpunkt på en post-it lapp kan bestå av ett enda ord eller vara formulerat i ett mail på mer än en A4 sida.

Vissa frågor har engagerat en viss grupp av människor mer än andra grupper. En sådan fråga är till exempel skateboardrampen i allaktivitetsparken, där ungdomar har skrivit mer än 60 synpunkter. Det finns också frågor som berör mer än andra, man kan ur materialet få fram olika huvud grupper. Torgets nuvarande utformning och utseende är en sådan. En annan är den upplevda otryggheten, en fråga som berör nästan alla åldrar och grupper av människor.

Som en röd tråd kan man se att i en och samma fråga tycker vi människor olika. Det som av en person uppfattas som negativt kan av en annan person uppfattas som positivt. Typiska sådana frågor är till exempel var i Kärra det är bra att bygga och om busslussen vid torget skall öppnas eller vara stängd. Vissa åtgärder i programmet kan fylla flera behov, medan andra beslut kommer att välkomnas av en del men inte uppskattas av andra.

I en ”Tio-i-topp”-lista med de frågor som engagerat mest skulle de översta platserna bli enligt följande:

1. Ny skateboardramp
2. Mer blommor och grönt i centrum
3. Torget är grått, tråkigt och trist

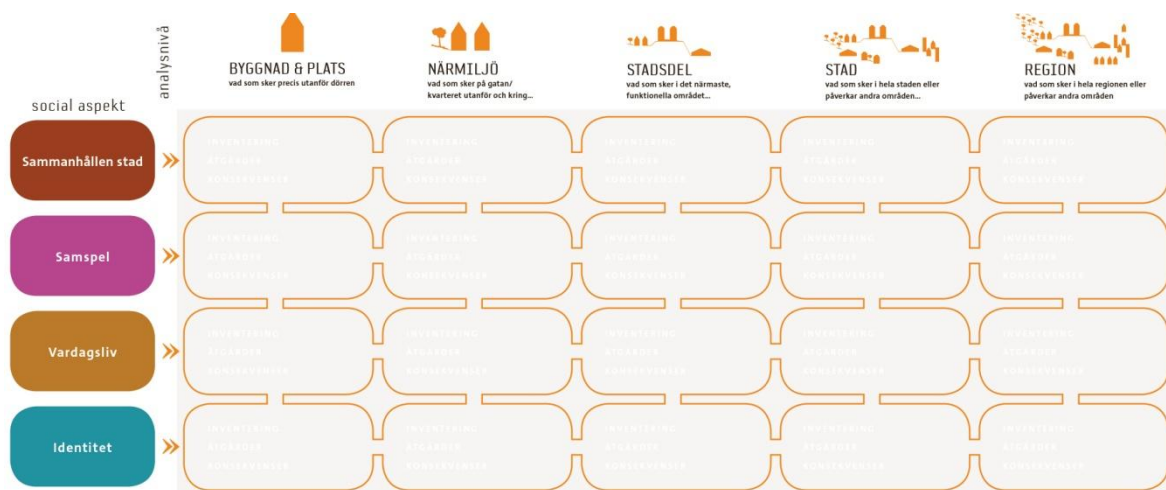
Börjar man att analysera eller se vad som är de grundläggande frågorna i de inkomna synpunkterna kan man få en entydig bild. Det handlar om vardagsliv och mötesplatser mellan människor. Mötesplats är också vad som kom fram ur den fokusgrupp som hölls med personal från stadsdelsförvaltningens verksamheter. Idéerna utformades till en önskan om ett medborgarhus i Kärra där alla kan samlas, över alla gränser.

Det har varit viktigt att kunna återkoppla och visa för medborgarna att deras synpunkter tas om hand och tillsammans gör skillnad. De inkomna synpunkterna har därför noggrant sorterats, systematiserats och analyserats. Alla synpunkter har förts ner på Excel-ark för att kunna sorteras till den förvaltning som äger eller handlägger den specifika frågan.

Bearbetning: Social konsekvensanalys – Livet i Kärra idag

För att vidare bearbeta och analysera de inkomna synpunkterna användes analysverktyget SKA, social konsekvensanalys, den 24 februari på Stadsbyggnadskontoret. Projektgruppen med representanter från Stadsdelsförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Fastighetskontoret och Trafikkontoret diskuterade då utifrån materialet och sorterade olika frågor med hjälp av social konsekvensanalys, SKA. SKA-verktyget (se bild på nästa sida) har fyra sociala aspekter: *sammanhållen stad*, *samspel*, *vardagsliv* och *identitet* och fem geografiska skalnivåer: *byggnad/plats*, *närmiljö*, *stadsdel*, *stad* och *region*. På detta

sätt kunde synpunkter tolkas och sätts i samband med varandra och dess innebörder relateras till närmiljön i Kärra eller till Kärras läge i staden i en större skala.

Man kan säga att beskrivningarna under följande rubriker börjar i det lilla, på skalnivån byggnad/plats, och ”zoomar ut” i riktning mot närmiljö, stadsdel, stad och region. Texten är en nulägesbeskrivning och analys av Kärra som bottnar i materialet från medborgardialogen.

Sammanhållen stad

Ur dialogen framkommer att många människor upplever Kärra centrum som otryggt. Man väljer omvägar för att slippa röra sig genom torget på kvällarna. Detta har förstås olika skäl men ur medborgarnas synpunkter går att utläsa att skötseln är eftersatt samt att centrumbyggnadernas utformning och förhållanden till varandra bildar något av en labyrinth. Befinner man sig inne i själva centrumet och något inträffar kan man därför känna sig instängd och utan flyktvägar. Att det är brist på verksamheter som har öppet kvällstid eller på helger bidrar givetvis till känslan, eftersom få människor har ärende dit under dessa tider.

Det råder brist på variation i upplåtelseformer i Kärra, på det sätt att hyresrätter saknas helt i området samt att de olika boendeformer som finns ligger placerade i olika block. Blocken har olika skala vilket kan förstärka känslan av *vi och dem*: en social uppdelning. Stadsdelen kan med andra ord sägas vara uppdelad gällande bostadstyper.

I materialet från dialogen betonas vikten av att värna grönytorna och det finns många önskemål om mer grönt. Många vill bevara grönområdena i Larsered och Bönered. Det kan dock vara så att både grönytor och de stråk som leder genom själva Kärra är för odefinierade. Om de viktigaste stråken rustas upp uppmuntras människor att välja samma promenadväg, vilket kan bidra till att binda samman området. Om de parktytor som finns ”programmerades” och utformades på ett sätt som stödjer olika typer av aktiviteter skulle även detta kunna göra området mer sammanhållet.

I större skala kan vi se i materialet att även om en koppling till Angered finns i form av Angeredsbron upplevs avståndet som långt. Även älven kan upplevas otillgänglig. Tydligt är att Kärra är omgärdad av barriärer åt flera sidor, Jämmerberget, E6:an och industriområdet skär av stadsdelen från omgivningen. Särskilt E6:an är en barriär mellan Kärra och Göteborgs stadskärna. Rådande trafiksituation som ofta ger köer i Tingstadstunneln är också en barriär som hindrar rörlighet. Många upplever även att det saknas bra gång- och cykelvägar både till Backa och till Kungälv. I regional skala kan nämnas att kopplingen till Kungälv för en del kärrabor är starkare än kopplingen till Göteborgs city, genom att man bland annat åker dit för att handla matvaror eller besöka sjukhuset.

Samspel

Få platser i Kärra upplevs som till för alla, och få platser är multifunktionella. De ytor för rekreation och aktiviteter som finns är uppdelade och bara till för ett ändamål, till exempel tennisbanor eller fotbollsplaner. Detta stöder inte möten och samspel i stadsdelen. Det finns mycket halvprivata platser i närområdet, vissa menar att dessa är alltför iordningställda, vilket inte uppmuntrar till användning.

Det är värdefullt att institutioner och arbetsplatser ligger samlade eftersom det skapar liv och rörelse och ger underlag för handel i centrum. Caféer och konditorier har dock väldigt svårt att gå runt i Kärra, trots att många efterfrågar dem som träffpunkter. Alla grupper i medborgardialogen efterfrågar fler mötesplatser i centrum, det är ett stort behov. Man saknar både verksamheter som kan fungera som sociala platser och offentliga platser i stort. Som nämnt under sammanhållen stad saknas det exempelvis platser att uppehålla sig på längs områdets stråk. Förslag som kommit in är bland annat fågeldamm, mer parksoffor, lekplatser och ny skateboardramp som många unga lyfte fram.

I större skala kan man konstatera att handeln längs E6:an samt Göteborgs citys utbud av till exempel caféer lockar mer än det utbud som finns i Kärra. Att notera ur samspelsperspektiv är också att en hel del elever från Angered väljer att gå i skolan i Kärra.

Vardagsliv

Vardagslivsperspektivet handlar om hur den fysiska miljön fungerar och stödjer människors organisation av det praktiska i livet. Något som tydligt framträder i materialet är bristen på aktiviteter, som både äldre och ungdomar lyfter fram. Särskilt ensidigt upplevs Gerrebacka. Det finns ingen sysselsättning för ungdomar i Kärra som har tillräckligt generösa öppettider. Det som finns är sportaktiviteter, som förstås uppskattas av många. Att ungdomar saknar saker att göra verkar speglas i synpunkter från många äldre att de känner sig otrygga på grund av gäng av ungdomar som ”drar runt”. Även moped- och bilkörande på gång- och cykelvägar lyfts fram som ett problem. Om busslussens vara eller icke vara i området råder det delade meningar.

Torget behöver fler affärer och utökad service. Restauranger efterfrågas av många. Det finns också ett behov av att förbättra kopplingarna mellan bostadsområdena och aktiviteter och service. Många önskade nya bostäder i anslutning till torget, inte minst 55+ bostäder och trygghetsboenden med hiss. Gällande vad Kärra centrum bör, eller kan, ha för roll i stadsdelen eller staden, kan det utifrån materialet konstateras att det som efterfrågas inte är ett torg med kommersiell dragningskraft i regional skala, utan ett fungerande lokalt stadsdelstorg som har det utbud som behövs för vardagslivet. Som nämnt tidigare fyller närheten till Kungälv för en del en praktisk funktion i vardagen.

Många önskar förbättrad kollektivtrafik, speciellt ungdomar som generellt är mer beroende av kollektivtrafiken än vuxna. Framför allt är det en snabb busslinje till stan som efterfrågas. Behovet av större variation i upplåtelseformer så att man lättare kan göra boendekarriär inom området är också tydligt. Som det är idag kan ungdomar som vill flytta hemifrån och äldre som vill flytta till lägenhet behöva lämna stadsdelen fast man hellre velat stanna. Hyresrätter saknas helt i centrala Kärra i nuläget.

Identitet

Som nämnt tidigare så är upplevelsen av Kärra centrum som en något instängande struktur vanlig. I övrigt lyfts frågan om skötseln av torget fram mycket, vilket tyder på att man vill kunna vara stolt över Kärra, man bryr sig om "vart stadsdelen är på väg". Man önskar att den centrala miljön var bättre omhändertagen. En synpunkt är att man bör behålla vissa element, till exempel de halvcirklade bågarna som är en del av utformningen, för att torget ska vara igenkännbart även om det byggs om. Torget upplevs av många som tråkigt, fult och mörkt.

En viktig del av identiteten i Kärra är föreningslivet, som är starkt och skapar gemenskap och samhörighet. Handboll, innebandy och fotboll dominerar. Lillekärrshallen, Kärra simhall, utomhusfotbollsplanerna och aktivitetsparken med skateboardramp är mycket uppskattade.

Identitetsaspekten i denna analysmetod handlar mycket om subjektivitet och upplevelse, till exempel rädslor för olika saker eller känslan av tillhörighet. En sak som tydligt i materialet från medborgardialogen är att många förknippar hyresrätter med olika typer av sociala problem. Detta vittnar om en rädsla för "det utanför", man refererar till Backa och känner sig orolig. Delar av den äldre generationen tycks uttrycka viss rädsla för ungdomar generellt, kanske mest för "ungdomar utifrån". Det finns en vi-känsla i Kärra, kanske beroende på den tydliga fysiska avgränsningen från omgivningen. Det finns också ett stort engagemang vilket det höga antalet synpunkter och besök i utställningslokalen vittnar om. Många trivs i Kärra och vill kunna bo kvar.

Sammanfattande analys

När materialet sorterats efter SKA-verktygets sociala aspekter framträdde vissa saker särskilt. Tio punkter framstod som viktiga ur medborgarnas perspektiv:

- Fler aktiviteter och mötesplatser för ungdomar och äldre
- Variation i upplåtelseformer så att alla åldersgrupper kan bo kvar

- Ökat serviceutbud och fler verksamheter i centrum
- Bevara och utveckla grönområden
- Otryggt i och runt centrum
- Tråkigt och nedslitet centrum
- Bostäder på eller i anslutning till torget
- Bättre trafikmiljö på centrala gator och GC-vägar
- Bättre kollektivtrafik
- Bevara Larsered och Bönared

Bearbetningen av materialet genom SKA ger möjlighet att se samband och dra slutsatser. Ett sådant samband, inte sällan förekommande, är att det råder brist på aktiviteter för ungdomar vilket gör att många hänger på stan eller kör runt med mopeder, vilket för en del människor, särskilt äldre, skapar känslor av otrygghet. En förhoppning är att fler mötesplatser och bättre programmerade grönytor i området kan sysselsätta fler och skapa bättre samspel och acceptans över generationsgränserna.

Ett annat samband kan vara potentialen i att tillföra hyresrätter i området. En del kärrabor associerar idag i första hand hyresrätter till sociala problem. Om sådana rädslor kan bemötas på ett bra sätt kan fler se att hyresrätter skulle bredda Kärras utbud av bostäder och stärka både äldre och yngres möjligheter att bo kvar i området.

Återkoppling till medborgarna

Lördagen den 4 februari var det Öppet hus i lokalen i Kärra centrum med återkoppling till medborgarna genom redovisning av inkomna synpunkter och det pågående programarbetet. Inför detta tillfälle byggdes utställningen om och kompletterades. Den skulle nu bestå av inkomna synpunkter, kommentarer från andra ansvariga aktörer, material från analysen av synpunkterna, utdrag ur Göteborgs stads politiska mål samt ett programutkast.

Tanken var att visa upp det pågående arbetet och hur medborgarnas synpunkter togs om hand och fick påverka programinnehållet. I utställningen kunde man därför i kronologisk ordning följa arbetet. I början av utställningen kunde man läsa alla synpunkter i kortfattad form, grupperade efter ämnesområde så som *Sport- och fritidsaktiviteter*, *Park- och grönytor* med mera (se bild nedan). Efter varje ämnesområde kunde man läsa skriftliga kommentarer om synpunkterna från respektive ansvarig aktör.

Intill synpunkterna med kommentarer presenterades arbetsmaterialet från den sociala konsekvensanalysen samt de tio sammanfattande punkterna. Bilden ovan till höger visar hur delen *Politiska mål* följde på detta, som bestod av utdrag ur Göteborgs stads budget samt citat ur översiktsplanen. Detta var för att förklara att hela stadens övergripande mål styr byggandet och utvecklingen av Kärra centrum.

Slutsatser: bättre torg, fler boende och förbättrad trafikmiljö

På utställningens sista vägg presenterades sedan de tre slutsatser som medborgardialogen landat i:

- *bättre torg*
- *fler boende*
- *förbättrad trafikmiljö*

Dessa slutsatser är sammanvägningar av medborgarnas synpunkter samt stadens politiska mål. Tillsammans med dessa visades ett programutkast med förslag på ytor där nya bostäder och verksamheter kan byggas, samt referensbilder på lämpliga byggstilar.

Inför Öppet hus-tillfället annonserades det i lokaltidningen ”Din lokaltidning – i Backa/Kärra, Tuve och Säve”, och träffen följdes även upp med en artikel i samma tidning. Intresset var fortsatt stort och lokalen besöktes denna gång av 125 personer.

Avslutning

Synpunkterna från medborgardialogen i Kärra har skapat ett omfattande kunskapsunderlag. Bearbetning, analys och sammanställning har gett en god grund till programmet för Kärra centrum. Även om varje enskild medborgare inte får sina önskemål tillgodosedda så ger materialet en samlad och väl underbyggd bild som ger en kunskapsgrund till programmet, arbete med kommande detaljplaner samt det fortsatta lokala utvecklingsarbetet i stadsdelen. Arbetet med dialogen har genomförts i samverkan mellan flera av kommunens förvaltningar och nått över 500 av invånarna i Kärra och i Göteborg.